

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.4
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.12/3 din 30 septembrie 2016*

CURRICULUM
la disciplina

DREPT PROCESUAL CIVIL

(candidați la funcțiile de judecători)

AUTORI:

Belei Elena,

Doctor în drept, conf.univ,
Formator INJ.

Budăi Nelea,

vicepreședinte Curtea de Apel,
Formator INJ.

_____ AVIZAT
Alexandra NICA, Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2016

I. PRELIMINARII

Justiția civilă reprezintă cel mai dinamic și complex domeniu de activitate. Importanța practică a **Dreptului procesual civil** este cu atât mai importantă cu cât este vorba de persoane investite de lege cu funcția înfăptuirii justiției, adică de magistrați.

Justițiabilii își formează viziunea asupra activității instanțelor de judecată și în privința calității actului de justiție având în vedere contactul direct cu sistemul judecătoresc, cu modalitatea de înfăptuire a justiției și reieșind din eficiența executării dispozițiilor judecătorești.

Curriculumul la disciplina **Drept procesual civil** se axează pe două niveluri comportamentale, cu divers grad de complexitate: aplicare, integrare. Nivelul cunoașterii nu presupune acumularea cunoștințelor teoretice, ci actualizarea acestora în funcție de eventualele modificări ale cadrului normativ existent. Ținând cont de faptul că audienții INJ sunt cel puțin licențiați în drept, nivelul cunoașterii se va axa pe cizelarea cunoștințelor pe care le dețin deja și cu care pot opera pentru a trece la celelalte niveluri. Aplicarea presupune capacitatea de a interpreta corect și sistemic legislația procesuală în vigoare, capacitatea de a depista carențe și contradicții legislative și abilitatea de a adopta soluții juste în astfel de situații. Integrarea presupune aptitudinile de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice referitoare la normele de drept procesual civil, soluționarea corectă a situațiilor conflictuale ținând cont atât de legea materială, cât și de cea procesuală, manifestarea atitudinilor personale față de diverse fenomene sociale. Nivelul comportamental de integrare constituie finalitatea procesului de instruire inițială a viitorilor judecători.

II. COMPETENȚE

Prin instruire audientul va obține următoarele competențe:

- organizarea activității judecătorului urmare a cererilor de chemare în judecată distribuite;
- calificarea justă a cauzei civile parvenite spre examinare și soluționare de către judecător;
- interpretarea corectă a legilor naționale și a izvoarelor internaționale cu caracter procedural;
- soluționarea optimă și corectă a incidentelor procedurale, precum și fondului cauzelor civile de către judecători;
- întocmirea corectă a actelor procesuale de către judecători investiți cu sarcina înfăptuirii justiției pe cauze civile;
- cultivarea rezistenței la munca în condiții de stres, limitare în timp și expunere publică.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul instruirii audientul va fi capabil să:

- aplice oportun și corect principiilor de drept procesual civil în cauze civile concrete;
- evalueze consecințele încălcării normelor de competență generală și jurisdicțională;
- aplice în funcție de statutul procesual al fiecărui participant la proces drepturi și obligații procesuale diferite;
- interpreteze just și uniform modul de exercitare a dreptului la intentarea acțiunii civile;
- aprecieze necesitatea asigurării unei acțiuni civile concrete;
- estimeze corect quantumul taxelor de stat în cazurile în care aceasta se achită, precum alte cheltuieli de judecare a cauzei civile;
- argumenteze scutirea intergrală sau parțială, precum și refuzul în scutirea de taxă de stat;

- gestioneze procesul de probațiune judiciară, păstrînd imparțialitatea și impicîndu-se diriguitor în administrarea probelor de către participanții la proces;
- utilizeze strict temeiurile și procedura de judecare a cererilor de revizuire;
- aplice coerent normele procesuale în cauzele civile cu element de extraneitate.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Drept procesual civil	Elena Belei	I	60(30/30)	30		Examen
	Nelea Budăi				30	

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Tematica	Ore curs	Ore pract
1.	Tendințe de dezvoltare a dreptului procesual civil național	2	0
2.	Competența generală și jurisdicțională în cauzele civile	2	2
3.	Taxa de stat în diferite categorii de cauze civile	2	2
4.	Refuzul primirii și restituirea cererii de chemare în judecată. Efectele încălcării cerințelor art.166 și 167 CPC. Acceptarea cererii de chemare în judecată	2	2
5.	Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare. Citarea și înștiințarea în instanța de judecată. Desemnarea expertizei judiciare.	2	2
6.	Măsuri provizorii în procesul civil	2	2
7.	Acțiunea reconvențională. Impactul actelor de dispoziție ale părților asupra procesului civil.	2	2
8.	Încheierile judecătorești și modul de contestare a acestora	2	2
9.	Aprecierea probelor redefectată în motivarea hotărîrilor judecătorești. Distribuirea cheltuielilor de judecare a cauzei civile	2	4
10.	Revizuirea hotărîrilor, încheierilor, ordonanțelor judecătorești	2	2
11.	Cauze civile proprii și improprii procedurii speciale	2	2
12.	Particularități procedurale ale procedurii simplificate	2	2
13.	Procedurile de control de competența judecătorilor.	2	2
14.	Implicarea instanței de judecată în procedura executării silite.	2	2
15.	Competența în cauzele civile cu element de extraneitate. Aplicarea legii materiale străine.	2	2
	TOTAL	30	30

UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
<i>Tema 1. Tendințe de dezvoltare a dreptului procesual civil național</i>		
1) Amplificarea formelor de publicitate a justiției civile; 2) Accentuarea rolului activ al judecătorului în înfăptuirea justiției civile; 3) Ordonarea procesului de prezentare a probelor; 4) Reducerea temeiurilor de motivare a hotărârilor judecătorești; 5) Limitarea cazurilor de trimitere la rejudecare a cauzelor civile; 6) Amplificarea temeiurilor de declare a recursului împotriva deciziilor instanței de apel; 7) Reevaluarea temeiurilor de revizuire; 8) Analiza noilor proiecte de modificare a CPC	Curs. tablă smart	<i>Ore curs</i> <i>1.Consultarea post factum a suportului normativ relevant, inclusiv a proiectelor de legi publicate.</i>
<i>Tema 2. Competența generală și jurisdicțională în cauzele civile</i>		
1) Determinarea consecințelor încălcării normelor de competență generală și jurisdicțională de către justițiabili și de către instanța de fond. 2) Determinarea competenței jurisdicționale materiale pe diferite categorii de cauze civile (*) 3) Stabilirea criteriilor de aplicare justă a normelor de competență jurisdicțională teritorială: general, alterinativă, excepțională, după legătura dintre cauze (*) 4) Concluzii analitice referitoare la regulile de competență jurisdicțională (**) 5) Aplicarea temeiurilor de strămutare a cauzelor civile	Curs/seminar tablă smart	<i>(*)test-deschis cu identificarea normei procesuale relevante și motivarea aplicării acesteia). (**) motivarea scrisă a sarcinilor primite pentru lucrul individual.</i>
<i>Tema 3. Taxa de stat în diferite categorii de cauze civile</i>		
1) Delimitarea categoriilor de cauze civile taxate în cuantum fix și în cuantum procentual 2) Calcularea taxei de stat în diferite categorii de cauze civile (*); 3) Scutirea de taxă de stat ex officio în funcție de categoria subiectului de sesizare și în funcție de categoria de cauze civile; 4) Criteriile de scutire totală sau parțială de taxa de stat .	Curs/seminar tablă smart	<i>(*) test-deschis cu identificarea normei procesuale relevante și motivarea aplicării acesteia);</i>
<i>Tema 4. Refuzul primirii și restituirea cererii de chemare în judecată. Efectele încălcării cerințelor art.166 și 167 CPC. Acceptarea cererii de chemare în judecată</i>		
1) Motivarea gradului de probabilitate în aplicarea fiecărui temei de refuz în primirea cererii de chemare în judecată; 2) Clarificarea efectelor refuzului în primirea cererii de	Curs/seminar tablă smart	<i>motivarea scrisă a sarcinilor</i>

<p>chemare în judecată (*)</p> <p>3) Identificarea posibilității de contestare a încheierilor de restituire a cererilor de chemare în judecată;</p> <p>4) Compatibilizarea temeiurilor de refuz și de restituire cererilor de chemare în judecată (*);</p> <p>5) Delimitarea condițiilor esențiale de cele neesențiale din cererile de chemare în judecată;</p> <p>6) Proiectarea procedurii de a nu da curs cererii de chemare în judecată (*);</p> <p>7) Acceptarea cererii de chemare în judecată.</p> <p>8) Test-deschis cu identificarea normei procesuale relevante și motivarea aplicării acesteia pentru a delimita temeiurile de refuz de alte aparențe procedurale, precum și pentru a aplica just fiecare temei de restituire a cererii de chemare în judecată;</p>		<p><i>primate pentru lucrul individual (*) studii de caz</i></p>
<p><i>Tema 5. Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare. Citarea și înștiințarea în instanța de judecată. Desemnarea expertizei judiciare</i></p>		
<p>1) Perfectarea actelor procesuale ale judecătorului în scopul pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare emise <u>din oficiu</u>;</p> <p>2) Perfectarea actelor procesuale ale judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare emise <u>la cerere</u>;</p> <p>3) Proiectarea procedurii de separare și conexare a pretențiilor (*).</p>	<p>Curs/seminar tablă smart</p>	<p><i>(*) studii de caz</i></p>
<p><i>Tema 6. Măsuri provizorii în procesul civil</i></p>		
<p>1) Evaluarea motivației temeiurilor de asigurare a acțiunii pentru soluționarea justă a cererii de asigurare (*);</p> <p>2) Motivarea în scris a măsurii de asigurare a acțiunii aplicate, precum și a refuzului de asigurare a acțiunii (**);</p> <p>3) Clarificarea procedurii asigurării acțiunii. Confruntarea practicii judiciare cu normele de procedură civilă (***)</p> <p>4) Determinarea procedurii de anulare și a efectului contestării încheierilor de asigurare a acțiunii;</p> <p>5) Proiectarea procedurii de aplicare a cauțiunii în cazul asigurării acțiunii (*).</p>	<p>Curs/seminar tablă smart</p>	<p><i>(*) studii de caz;</i> <i>(**) întocmire de încheieri judecătorești;</i> <i>(***) argumentarea propriei opțiuni;</i></p>
<p><i>Tema 7. Acțiunea reconvențională. Impactul actelor de dispoziție ale părților asupra procesului civil.</i></p>		
<p>1) Consecințele procedurale ale depunerii acțiunii reconvenționale în funcție de pretențiile formulate de către pârât și de momentul adresării acestora.</p> <p>2) Evaluarea impactului acceptării sau neacceptării acțiunii reconvenționale (*);</p> <p>3) Întocmirea de acte procedurale relevante acțiunii</p>	<p>Curs/seminar tablă smart</p>	<p><i>(*) motivarea scrisă a sarcinilor primite pentru lucrul individual l(*) întocmirea</i></p>

reconvenționale. 4) Proiectarea procesuală a renunțării la acțiune (*) 5) Proiectarea procesuală a recunoașterii pretențiilor din acțiune (*); 6) Confirmarea tranzacției judiciare (*); Confirmarea tranzacției extrajudiciare (*)		<i>actului de dispoziție relevant</i>
--	--	---------------------------------------

Tema 8. Încheierile judecătorești și modul de contestare a acestora

1) Clarificarea criteriilor de delimitare a încheierilor protocolare de încheierile-document separate (*) 2) Determinarea modului de contestare a diferitor categorii de încheieri judecătorești (*)	Curs/Seminar tablă smart	<i>(*) test-deschis cu identificarea normei procesuale relevante și motivarea aplicării acesteia):</i>
---	------------------------------------	--

Tema 9. Aprecierea probelor redefectată în motivarea hotărârilor judecătorești. Distribuirea cheltuielilor de judecare a cauzei civile

1) Analiza normelor material referitoare la sarcina probației, inclusiv a prezumțiilor probante; Degrevarea de probațiune; 2) Enumerarea probelor administrate de fiecare din părți, precum și ceilalți participanți la process-subiecți ai probației judiciare în funcție de statutul lor procesual; 3) Descalificarea probelor administrate, dar lipsite de relevanță; 4) Evaluarea admisibilității probelor administrate; 5) Formularea concluziilor ca urmare a analizării probelor la intima convingere, dar în limitele legii.	Curs/Seminar tablă smart	<i>Motivarea scrisă a sarcinilor primite pentru lucrul individual</i>
--	------------------------------------	---

Tema 10. Revizuirea hotărârilor, încheierilor și ordonanțelor judecătorești

1) Identificarea actelor de dispoziție irevocabile care pot fi obiect al revizuirii; 2) Delimitarea temeiurilor de revizuire aplicabile de către judecătorii ca instanțe de fond. 3) Proiectarea procedurii de examinare a admisibilității cererii de revizuire; 4) Evaluarea impactului revizuirii asupra puterii lucrului judecat.	Curs/Seminar tablă smart	<i>test-deschis cu identificarea normei procesuale relevante și motivarea aplicării acesteia; simulări de caz;</i>
---	------------------------------------	--

Tema 11. Cauze civile proprii și improprii procedurii speciale

<p>1) Analiza procedurii de constatare a faptelor care au valoare juridică, identificând participanții la proces, condițiile necesare pentru constatarea faptelor care au valoare juridică;</p> <p>2) Analiza procedurii de încuviințare a adopției, proiectând regulile de examinare a cererii;</p> <p>3) Analiza procedurilor care vizează statutul juridic al persoanele fizice</p> <p>4) Determinarea specificului aplicării măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie;</p> <p>5) Stabilirea etapelor procedurale ale sistării temporare a valabilității și retragerii licențelor/autorizațiilor ce vizează activitatea de întreprinzător;</p> <p>6) Autorizarea testării integrității profesionale și aprecierea rezultatului testului de integritate profesională;</p> <p>7) Înregistrarea grupului de inițiativă privind inițiativa de desfășurare a referendumului local.</p>	<p>Curs/Seminar Tablă smart</p>	<p><i>Motivarea proiectării procedurilor improprie procedurii speciale</i></p>
<p><i>Tema 12. Particularități procedurale ale procedurii simplificate</i></p>		
<p>1) Analiza temeiurilor de solicitare a ordonanței judecătorești;</p> <p>2) Proiectarea etapelor procedurii în ordonanță;</p> <p>3) Analiza procedurii de contestare a ordonanței judecătorești;</p>	<p>Curs/Seminar Tablă smart</p>	<p><i>Perfectarea de acte de dispoziție relevante situației de caz.</i></p>
<p><i>Tema 13. Procedurile de control de competența judecătorilor</i></p>		
<p>1) Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine;</p> <p>2) Contestarea hotărârilor arbitrale;</p> <p>3) Eliberarea titlurilor de executare silită a hotărârilor arbitrale.</p>	<p>Curs/Seminar Tablă smart</p>	<p><i>Perfectarea de acte de dispoziție relevante situației de caz.</i></p>
<p><i>Tema 14. Implicarea instanței de judecată în procedura executării silite.</i></p>		
<p>1) Împuternicirile instanței de judecată legate de asigurarea cursului executării silite;</p> <p>2) Împuternicirile instanței de judecată specifice unui organ de executare;</p> <p>3) Împuternicirile instanței de judecată ce țin de controlul judecătoresc asupra actelor executorului judecătoresc;</p> <p>4) Examinarea și soluționarea contestațiilor depuse de creditor, debitor și terțe persoane (art.161-164 Cod de executare).</p>	<p>Curs/Seminar Tablă smart</p>	<p><i>Perfectarea de acte de dispoziție relevante situației de caz.</i></p>
<p><i>Tema 15. Competența în cauzele civile cu element de extraneitate. Aplicarea legii materiale străine.</i></p>		
<p>1) Evaluarea impactului încălcării competenței jurisdicționale în cauzele civile cu element de extraneitate</p>	<p>Curs/Seminar Tablă smart</p>	<p><i>(*)motivarea scrisă a sarcinilor</i></p>

<p>(*);</p> <p>2) Determinarea reperelor procedural pentru stabilirea competenței în cauzele civile cu element de extraneitate (*);</p> <p>3) Competența excepțională a instanțelor din Republica Moldova în cauzele civile cu element de extraneitate.</p> <p>4) Limitele prorogării competenței jurisdicționale în cauzele civile cu element de extraneitate.</p> <p>5) Condițiile pentru aplicarea legii material străine de către instanțele judecătorești din Republica Moldova în cauzele civile cu element de extraneitate. (**)</p>		<p><i>primite pentru lucrul individual (**)</i> Test-deschis cu identificarea normei procesuale relevante și motivarea aplicării acesteia;</p>
---	--	--

VII. EVALUAREA

Evaluarea se va efectua continuu și la final.

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audiențelor în cadrul orelor de curs și a celor practice;
- realizarea activităților individuale;
- colectarea și analizarea unor acte procesuale (încheieri, hotărâri, decizii) relevante subiectelor studiate;

*** formatorul va decide periodicitatea evaluărilor curente, însă indiferent de aceasta va anunța public la finele perioadei de evaluare nota fiecărui audient.

B. Evaluarea finală se va efectua ca examen la finele semestrului prin expunerea motivației succinte, clare și juste a unui subiect relevant, precum și soluționarea a două situații de caz cu argumentarea necesară. De exemplu:

1. Identificați pârâtul care este în drept să solicite strămutarea cauzei la instanța de la domiciliul său, precum și instanța competentă să se expună.
2. Argumentați cum trebuie să procedeze judecătorul dacă cererea de chemare în judecată privind restabilirea în câmpul muncii nu este semnată de către toți coreclamanții (3 ex-salariați concediați de același angajator printrun singur ordin).
3. Argumentați instanța de judecată competentă să examineze cererea SA „Sotan Auto” (r. Edineț) împotriva SA „Geomac” (r. Ialoveni) cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată suportate de către reclamantă la judecarea cauzei civile în acțiunea SA „Sotan-Auto” împotriva SA „Geomac” cu privire la repararea prejudiciului material (examinată de judecătoria Strășeni), în sumă de 16500 lei, achitați avocatului cu titlu de onorariu pentru reprezentarea intereselor în instanță, inclusiv în instanța de fond în sumă de 7500 lei, în instanța de apel în sumă de 5000 lei și în instanța de recurs în sumă de 4000 lei.

VIII. BIBLIOGRAFIE

1. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 04.11.1950. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298 din 24.07.1997. În: Tratatul internațional la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 1, Chișinău: Moldpres, 1998.

2. Convenția privind procedura civilă. Haga, 01.03.1954. Aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1136-XII din 04.08.1992. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 4, Chișinău: Moldpres, 1998
3. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În vigoare: 27.08.1994.
4. Hotărârea Curții Constituționale nr.16 din 28.05.98 cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 25.06.1998, nr. 56-59. (revizuită prin HCC nr.39 din 09.07.2001 și prin HCC nr.10 din 16.04.2010).
5. Hotărârea Curții Constituționale nr. 55 din 14.10.1999 privind interpretarea unor prevederi ale art.4 din Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 28.10.1999, nr. 118-119.
6. Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 11.03.2016, nr. 55-
7. Codul de Procedură civilă al Republicii Moldova nr.225 din 30.05.2003.
8. Codul de executare nr.443 din 24.12.2004. Cartea întâi. Executarea hotărârilor cu caracter civil (art.1-161).
9. Legea taxei de stat, nr.1216 din 03.12.1992.
10. Legea contenciosului administrativ, nr.793 din 10.02.2000.
11. Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002.
12. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
13. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.
14. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
15. Legea cu privire la arbitraj, nr.23 din 22.02.2008.
16. Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional, nr.24 din 22.02.2008
17. Legea cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției, nr.264 din 11.12. 2008.
18. Legea privind executorii judecătorești, nr.113 din 17.06.2010.
19. Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nr.87 din 21.04.2011.
20. Legea cu privire la mediere, nr.137 din 03.07.2015.
21. Legea cu privire la Procuratură, nr.3 din 25.02.2016.
22. Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, nr.68 din 14.04.2016.

1. Hotărârile și deciziile CtEDO

[http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER"\],"CHAMBER"}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

<http://www.justice.gov.md/lib.php?l=ro&idc=6&year=2015>

2. Hotărârile Curții Constituționale relevante unităților de conținut. www.coutconst.md

3. HOTĂRÎRILE PLENULUI CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE. http://jurisprudenta.csj.md/db_hot_expl.php

4. RECOMANDĂRILE CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE.

http://jurisprudenta.csj.md/db_rec_csj.php

5. AVIZELE CONSULTATIVE ALE CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE.

http://jurisprudenta.csj.md/db_avize_csj.php

6. Regulamentele aprobate de către Consiliul Superior al Magistraturii relevante înfăptuirii justiției civile. www.csj.md

7. <http://instante.justice.md/cms/>
8. www.crim.org
9. www.lhr.md

Literatură didactică și științifică:

1. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Generală. Chișinău: Editura Lexon și Cartea Juridică, 2014.
2. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Editura Lexon, 2016.
3. Poalelungi M. ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013. <http://www.drept.usm.md/public/files/Manual-judecator-cauze-civile-2013f2697.pdf>
4. Leș I. Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art.1-1133. București: Editura C.H. Beck, 2013.
5. Revista Institutului Național al Justiției. <http://www.inj.md/node/125>